El Cortès de Ferrans

Balsareny

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector nordoest del terme municipal.
Emplaçament	Carretera a Súria (BP-4313), al km. 46 camí direcció est, uns 100 m.
Alçada:	421

Coordenades:

Latitud:	41.87726
Longitud:	1.85118
UTM Est (X):	404674
UTM Nord (Y):	4636787

Classificació

Número de fitxa	08018 - 288
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani Popular
Segle	XIV-XX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Masia en estat d'abandó, amb algunes parts en estat precari i coberts semiderruïts.
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Data aprovació:	dc., 27/11/1991 - 12:00
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08018A005000030001FA

Fitxes associades:

Sant Ramon de Sobirana de Ferrans
Sobirana de Ferrans
Necròpolis de Collet del Nado
Tord

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: ds., 19/11/2022 - 10:14

Descripció

Masia de grans dimensions, d'origen medieval, que forma part d'un conjunt de gran interès arquitectònic i històric en el qual hi trobem l'església romànica de Sant Ramon de Sobirana (a llevant), la masia de Sobirana de Ferrans (al centre) i la masia del Cortès (a ponent). Els tres edificis estan adossats i formen un continu constructiu de certa complexitat i força caòtic, ja que entorn de les masies s'hi han anat afegint un bon nombre de coberts que cobreixen en bona part les façanes situades a migdia. A més, el conjunt compta també amb una pallissa independent, situada uns metres al sud junt a una bonica era enrajolada.

La masia del Cortès consta d'un cos residencial de planta rectangular (amb planta baixa més un pis i golfes), té dos cossos adossats a ponent i un barri o pati tancat amb una pallissa que s'estén cap al sud. La casa del Cortès s'estén en l'eix nordoest-sudest tot formant un angle recte amb la casa de Sobirana, que segueix l'eix sudoest-nordest, de manera que els careners de les respectives teulades queden perpendiculars, formant una mena de L. La façana principal es troba encarada al sudoest i queda tapada parcialment pels dos cossos adossats més moderns. Entremig, a través d'un estret corredor, podem accedir a l'entrada principal, que és de forma rectangular i emmarcada amb llinda i brancals de pedra picada. Al seu damunt hi ha un ampli finestral amb ampit motllurat.

Tal vegada antigament l'entrada principal era per migdia a través del barri, però actualment aquesta part es troba tapada per un cobert. A la part alta d'aquesta façana sudest hi podem veure dues finestres de bona qualitat emmarcades amb pedra picada i una altra de menor parcialment tapada. El cos adossat a l'esquerra sembla ja una ampliació del segle XIX. La façana posterior (al nordoest) presenta també dos finestrals de bona factura. A l'angle nord la casa té adossat un altre cos, que possiblement correspon a tines fetes ja al segle XIX.

Observacions:

Altres denominacions: Mas Mercader

Inscripció en una llinda de la façana sudest: 1712

Inscripció en una llinda de la façana nordoest: Antoni Cortes 168[3]

Informació facilitada per Ramon Carreté

Història

Aquest mas és d'origen medieval. Estava situat a la Vall de Ferrans i primitivament es coneixia com a mas Mercader. La Vall de Ferrans, dins el terme del castell de Balsareny, és documentada des de l'any 966 i 967. El topònim Sobirana prové del mas i no apareix fins al segle XIV. L'església que hi havia en aquesta vall ja consta l'any 1154 en les primeres llistes del bisbat de Vic, amb categoria de parròquia però sense especificar-ne l'advocació. La Vall de Ferrans devia ser el primer nucli habitat del terme del castell de Balsareny. Amb anterioritat al 966 devia habitar-hi un tal Ferran, que no ha estat documentat. En aquesta època ja consta que hi havia més d'una casa. En una relació de masos de l'any 1368 ja hi consta el mas

Mercader i també el mas Sobirana.

Almenys des de començaments del segle XVII la família Cortès ja posseïa aquest mas, que popularment havia adoptat per denominació el cognom dels seus propietaris. Per això en els capbreus es rectifica el seu nom, encara que a efectes oficials consta el nom antic. Al segle XVII l'heretat havia incorporat el mas Tord i dos masos rònecs avui inexistents: el mas Cases i el mas de la Moltonada. La casa es va ampliar fonamentalment als segles XVII i XVIII fins assolir les dimensions actuals. Així ho testimonien les inscripcions conservades de 1685 i 1712. La primera està associada al nom d'Antoni Cortès, cosa que indicaria que a finals del segle XVII la família amb aquest cognom encara estava al capdavant del mas. De fet, el cognom Cortès no apareix a Balsareny fins a finals del segle XVI. Més endavant la propietat del Cortès va passar per matrimoni a la família Solsona, que eren ciutadans honrats de Barcelona. En el cadastre de 1775 el propietari ja és Joseph Solsona y Cortès de Monner. A mitjans del segle XIX el propietari era Anton de Solsona, que fins el 1862 pagava, per la propietat del Cortès, un censal de 16 rals de pensió anual a la comunitat de preveres de Moià, que va redimir arran de la desamortització de Madoz.

Cap a mitjans de segle XX la masia fou adquirida pel doctor Trullàs, de Manresa. A la seva mort els descendents se la van vendre. Ja fa temps, però, que la casa està deshabitada.

Bibliografia

CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 135.

CARRETÉ PARERA, Ramon (1990, 1992, 1993, 1995). "Pont i pontarrons de la Sèquia de Manresa entre 1679 i 1867". *Societat d'Onomàstica. Butlletí Interior*. Núms. 40, 48, 53 i 60.